

Forslag til endringer i tre forskrifter om fisket i Tanavassdraget

Bestandssituasjonen for laksebestandene i Tanavassdraget var svært dårlig i 2021, og etter prognosene for innsig av laks til Tanavassdraget i 2022 forventes ingen bedring. Bestandene i Tana produserer ikke lengre noe høstingsverdig overskudd. Samtidig er det viktig å ivareta kunnskapen om det tradisjonelle samiske fisket, og sikre at denne videreføres.

På bakgrunn av et felles forslag fra TF og Tana fiskeområde på finsk side, og begrunnet med ønsket om å bevare kunnskapen og tradisjonene knyttet til laksefisket i Tanavassdraget, har KLD og det finske jord- og skogbruksdepartementet blitt enige om å foreslå å åpne for et begrenset kulturbetinget fiske på Tanavassdragets grenseelvestrekning i 2022. Fisket skal foregå over en periode på to uker mellom 4. juli og 13. juli. Fisketiden i denne perioden er 2 døgn i uka for stengsel (inntil 4 døgn totalt) og 1 døgn i uka for settegarn (inntil 2 døgn). For nedre norske del av Tanavassdraget foreslås tilsvarende fisketid.

I tillegg ber departementene høringsinstansene om å kommentere og komme med innspill på to ulike alternativer for fisket i sidevassdragene: alternativ 1 er å ikke åpne for laksefiske i noen av sidevassdragene, og alternativ 2 er forslaget fra TF om et begrenset fiske i Kárášjohka og lešjohka med faststående redskaper fra 4. til 13. juli, og med stang i navngitte sidevassdrag fra 7. til 17. juli.

Forslaget til endringer på grenseelvestrekningen har kommet fram gjennom forhandlinger mellom Norge og Finland etter Tanaavtalens artikkel 6. Den norsk-finske arbeidsgruppa for forvaltning forberedte saken, som ble behandlet i et bilateralt møte mellom Norge og Finland. Tanavassdragets fiskeforvaltning har representert de norske lokale fiskerettshaverne i arbeidsgruppa for forvaltning og i de bilaterale forhandlingene.

1. Innledning

Forvaltningen av fisket i Tanavassdraget skjer i samarbeid med finske myndigheter, med utgangspunkt i Avtale mellom Norge og Finland om fisket i Tanavassdraget av 30. september 2016 (Tanaavtalen). Denne inneholder felles fiskeregler som norske og finske myndigheter er forpliktet til å innta i sine nasjonale regelverk. I henhold til Tanaavtalen

artikkel 7 skal det foretas en årlig evaluering av de felles fiskereglene på bakgrunn av laksebestandenes status og erfaringene fra forrige fiskesesong. Som følge av denne evalueringen kan norske og finske myndigheter bli enige om midlertidige avvik fra fiskereglene. Fravikene nedtegnes i en egen tilleggsprotokoll til Tanaavtalen. På norsk side tas endringene inn i de forskrifter som regulerer fisket i vassdraget.

Den norsk-finske overvåkings- og forskningsgruppa for Tanavassdraget (OFG) har evaluert statusen for laksebestandene i vassdraget for 2021. Den felles norsk-finske arbeidsgruppa for forvaltning (forvaltningsgruppa) har på bakgrunn av OFGs statusrapport bidratt til evaluering av fiskereglene og foreslått justeringer i reglene. Lokale rettighetshavere på begge sider av vassdraget er representert i denne arbeidsgruppen.

I siste statusrapport fra OFG framgår det at innsiget av laks tilhørende Tanavassdraget i 2021, altså antallet tanalaks som vendte tilbake kysten før et eventuelt fiske tok til, var lavere enn noen gang tidligere. Situasjonen viser fortsettelsen på en nedadgående trend med veldig liten gytebestand og uten høstingsverdig overskudd. Antallet flersjøvinterlaks (mellomstor/stor laks med mer enn én vinter i sjøen) var spesielt lavt, noe som bekrefter prediksjonen i rapporten fra 2020. OFG regner med at antallet flersjøvinterlaks som kommer tilbake til Tanavassdraget i 2022 vil bli enda lavere enn i 2021, og har på bakgrunn av dette anbefalt at laksefisket holdes stengt eller eventuelt er svært begrenset i 2022.

Basert på denne rapporten, og på forslag fra lokal forvaltning på begge sider av vassdraget, har finske og norske myndigheter blitt enige om å gjøre endringer i fiskereglene for Tanavassdraget for 2022. I tillegg har departementet sammen med TF diskutert en rekke endringer i fiskereglene for nedre norske del og for sidevassdragene. I dette notatet vil vi gå nærmere inn på bakgrunnen og vurderingen bak forslagene, før vi gjennomgår de foreslåtte endringene for hver enkelt bestemmelse.

2. Laksefisket

Status for laksebestandene i Tanavassdraget

Bestandssituasjonen i Tanavassdraget over de siste fire årene har vært dårlig i alle de åtte undersøkte områdene. I rapporten fra OFG framgår det at det i 2021 var spesielt lav måloppnåelse for bestandene i selve Tanaelva, Kárášjohka, lešjohka og Anárjohka, som til sammen utgjør 84 % av gytebestandene i Tanavassdraget de siste fire årene. Disse bestandene er nå i så dårlig tilstand at det mangler mellom 30 og 35 tonn gytehunner for å oppnå gytebestandsmålet.

Sommeren 2021 kom det enda færre laks opp i Tanavassdraget enn i 2020, men som følge av stans i laksefisket var det likevel flere laks som kom frem til gyteplassene og fikk gytt. Både OFG og Vitenskapelig råd for lakseforvaltning (VRL) påpeker i sine siste rapporter at risikoen for ytterligere skade for Tanalaksen ble redusert med innskrenkninger i fisket i Tanavassdraget og sjøområdene utenfor i 2021.

Etter sesongen i 2020 ble det slått fast at forutsetningene som lå til grunn for Tanaavtalen og gjenoppbygningsplanen for laksebestandene i Tana hadde vært for optimistiske. Det ble

blant annet forutsatt at sjøoverlevelsen skulle være omtrent lik nivået fra 2016 eller tidligere. Sjøoverlevelsen i 2020 og 2021 var den laveste vi har sett noensinne over nesten hele landet, inkludert Tana. Den historisk lave sjøoverlevelsen kommer på toppen av andre påvirkninger for de allerede svært pressede bestandene i Tanavassdraget.

Forskerne i både Norge og Finland er tydelige på at hver eneste tanalaks som tas ut i 2022 vil være et overfiske. Et fiske i Tana 2022 vil utvilsomt føre til at man må forlenge perioden med strenge fiskerestriksjoner, og vil sannsynligvis legge begrensninger på fisket for fremtidige generasjoner. Det kan ikke utelukkes at et fiske – selv meget begrenset – kan sette hele gjenoppbyggingsprosessen i fare og i verste fall kunne føre til utryddelse av laksebestander i Tanavassdraget.

Vilkår for å åpne for fiske i Tanavassdraget

I naturmangfoldloven § 16 tredje ledd heter det at høsting "bare kan tillates når best tilgjengelig dokumentasjon tilsier at arten produserer et høstingsverdig overskudd". Vilkåret innebærer at høstingen skal være bærekraftig. Hvorvidt arten produserer et høstingsverdig overskudd må avgjøres ut fra en vurdering av biologiske forhold som bestandens størrelse, reproduksjonsevne, konkurranse fra andre arter, predasjon, næringstilgang, høstingspress og artens følsomhet for miljøendringer.

Det å "produsere et høstingsverdig overskudd" innebærer at hele overskuddet kan tas ut uten at det gir en bestandsreduksjon. Vilkåret vil ikke nødvendigvis være oppfylt dersom overskuddet er lite og arten trenger å bygge seg opp i antall for å sikre levedyktigheten. Det gjør også at et overskudd ikke trenger å være tilstrekkelig der arten i flere år har hatt underskudd i reproduksjonen.

Loven krever at "best tilgjengelig dokumentasjon" tilsier at arten produserer et høstingsverdig overskudd. Dette innebærer at myndighetene må skaffe seg en oversikt over eksisterende data og sammenstille og bruke disse data på en faglig forsvarlig måte. Dokumentasjonen som brukes bør i størst mulig grad være fremskaffet ved vitenskapelige metoder. Også informasjon som fremkommer gjennom rapporteringer og erfaringsbasert kunnskap hos alle aktører, herunder samisk erfaringsbasert kunnskap, skal kunne brukes som dokumentasjon, enten alene eller sammen med forskningsbasert kunnskap.

De vitenskapelige undersøkelsene viser at det ikke har vært et høstingsverdig overskudd i Tana i 2019, 2020 eller i 2021, og at det ikke er noe som tilsier at innsiget av laks skal bli bedre i 2022 sammenliknet med de foregående årene. Det som derfor har blitt diskutert i årets forhandlinger om fiskereguleringer er hvorvidt, og i hvor stor grad, man skal tillate en overbeskatning av tanalaksen for å bevare kunnskapen og kulturen rundt tradisjonelle fiskemetoder.

I lakse- og innlandsfiskloven § 3 heter det at «dersom det vurderes å treffe vedtak i medhold av denne lov som vil berøre samiske interesser direkte, skal det innenfor rammene av de bestemmelser som gir hjemmel for vedtaket, legges tilbørlig vekt på hensynet til naturgrunnet for samisk kultur.» Det har blitt drevet stengselsfiske i Tanavassdraget i flere

tusen år og fiske med settegarn i flere hundre år. Det har vært en nedadgående trend når det gjelder antallet av de fiskeberettigede som fisker med garnredskaper. For mange er dette fisket viktig, og det står sentralt i den elvesamiske kulturen.

Med den nye Tanaavtalen og fiskereglene som trådte i kraft fra 2017, ble garnfisket redusert gjennom kortere fiskesesong, færre fiskedøgn pr. uke, og reduksjon fra to til ett garnbruk. I 2021 ble som kjent alt fiske stengt. Flere er bekymret for at en fortsatt fredning av laksen kan være skadelig for tradisjonene og den tradisjonelle kunnskapen som er knyttet til laksefisket. Dette gjelder ikke minst for stengselsfisket, som etter hvert relativt få fiskere har kunnskap til å utøve. Det er et stort ønske fra lokalt hold både på norsk og finsk side, om å åpne for et begrenset kulturbetinget laksefiske. Det er derfor nødvendig å gjøre en avveining av faren for at den tradisjonelle kunnskapen blir negativt påvirket i dag, satt opp mot det faktum at et fiske i 2022 i ytterste konsekvens vil kunne hindre kulturutøvelse for fremtidige generasjoner av laksefiskere i Tanadalen. Deler av kunnskapen om fiske i Tana vil også videreføres gjennom garnfisket etter andre arter enn laks og sjørøye.

Det lokale forslaget

De lokale fiskeforvaltningsorganene på norsk og finsk side har i fellesskap foreslått at det åpnes for et begrenset kulturbetinget laksefiske i to uker mellom 4. juli og 13. juli, og at det er ønskelig at dette skjer på bakgrunn av oppgangstillinger. Fisketiden i denne perioden er foreslått å være 2 døgn i uka for stengsel (inntil 6 døgn totalt), 1 døgn i uka for settegarn (inntil 3 døgn) og 2 døgn stangfiske i uka (inntil 6 døgn totalt). I tillegg foreslår TF å åpne for garn- og stengselsfiske i Kárášjohka og lešjohka med tilsvarende fisketid. Når det gjelder stangfiske har TF foreslått at det åpnes for et begrenset stangfiske forlokale fiskere, altså de som har fiskerett etter Tanalovens § 4 og 5, i Máskejohka, Buolbmátjohka, Leavvajohka, Baišjohka og Válljohka fra 7. til 17. juli. Foreslått fisketid er torsdag til søndag i denne perioden, og at det bare kan tas smålaks (diddi), med kvoter pr. fisker fastsatt av TF. TFs vurdering er at dette fisket ikke vil ha noen betydelig negativ innvirkning på laksebestandene.

Departementets vurdering

Det er vanskelig å forutsi akkurat hvordan en begrenset åpning av fisket vil virke inn på bestandene. Basert på skjellprøvedata og oppgangstillinger kan man gå ut fra at det meste av hunnlaksen på vei til Kárášjohka og lešjohka vil ha passert hovedelva den perioden det foreslås fiske. Bestandene som tilhører hovedelva og Anárjohka vandrer betydelig senere, og vil være utsatt for beskatning i hovedelva under den foreslåtte fisketiden. Ingen av disse bestandene har hatt høstingsverdig overskudd de siste tre årene, og spesielt Anárjohka-laksen har over lang tid vært langt fra å nå gytebestandsmålet. Selv om det har vært få fiskere med rett til å fiske med garn som faktisk har benyttet seg av denne retten de siste årene, vil det være usikkert hvor mange som vil velge å fiske med garn dersom det bare åpnes for garnfiske. Den samme usikkerheten gjelder for nedre norske del, som vanligvis følger grenseelvdelen når det gjelder regulering av laksefiske. I den aller nederste delen av Tana er det av naturgitte årsaker lite egnet til å fiske etter laks med stang.

I 2018 ble det satt opp sonar som dekker elveløpet fra Polmakholmen til den vestre bredden av elva, og siden har det vært telling hver sesong. Sonaren blir satt opp så fort vannstanden gjør det forsvarlig å arbeide i elva i juni måned. Resultatene fra tellingene har bidratt til

nyttige data for forvaltningen. Med den svært negative utviklingen i laksebestandene, er det stilt spørsmål om det vil være mulig å bruke registreringene av antall oppvandrende laks i første del av sesongen som grunnlag for å begrense eller stoppe fisket i siste del av sesongen. Det lokale forslaget understreker at det er ønskelig at fisket skal være basert på tallene fra disse registreringene, altså ved at fisket først åpnes når oppgangen viser sannsynlighet for et høstbart overskudd. Det er satt i gang et arbeid for å utrede muligheter og begrensninger for å bruke oppgangstallene først på sesongen for å regulere fisket i siste del av sesongen. Da dette arbeidet pågår, er det lite sannsynlig at sonartellingene teknisk sett vil være operativ for å kunne understøtte forvaltningen i kommende sesong. Myndighetene vil jobbe videre med muligheten for å bruke denne tellingen aktivt i forvaltningen fremover. Oppgangstallene vil kunne brukes i regulering av fisketider når det er et høstingsverdig overskudd å fordele i vassdraget. TF ønsker å gjennomføre det foreslåtte fisket i 2022, selv om det ikke skulle være mulig å basere det på oppgangstallene.

I de helt norske sidevassdragene er det normalt tillatt å fiske laks med garnredskaper i Kárásjohka og lešjohka. Laksebreveiere i Karasjok har rett til å fiske med garn over hele kommunen, dvs. i hovedelva, Anárjohka, Kárásjohka eller lešjohka, men de siste årene er det svært få som har benyttet seg av garnfiskeretten. Dersom det blir åpnet for et laksefiske i Kárásjohka og lešjohka i to uker, men bare med garn og stengsel, er det usikkert hvor mange som faktisk vil fiske. Med utgangspunkt i bestandssituasjonen og forventet oppgang vil et fiske uansett antas å representere en overbeskatning, og omfanget av overbeskatning vil naturligvis avhenge av hvor stort fisketrykket blir i 2022.

De sideelvene hvor det foreslås å åpne for stangfiske etter laks er, med unntak av Máskejohka, sideelver der det normalt er få fiskere. Statusvurdering mangler for alle disse for 2021, grunnet manglende fiske og begrenset med tellinger (drivtelling ble foretatt i Baišjohka og i Ástejohka, som er ei sideelv til Váljohka). Man må anta at bestandssituasjonen ikke er særlig bedre i disse elvene enn i de større sideelvene der status er vurdert. Vi kan derfor ikke forvente at noen av disse sideelvene vil ha noe høstingsverdig overskudd av laks kommende sesong. Gytebestandsmålet vil i beste fall nås uten et fiske, og et fiske vil forventes å ta gytebestanden godt under gytebestandsmålet. En annen usikkerhetsfaktor vil være hvordan fiskerne vil reagere på årets fiskeregler, og om man kan forvente et visst trykk på disse små og mellomstore vassdragene når det ikke åpnes for stangfiske i hovedelva eller i Kárásjohka og lešjohka.

Etter Tanaavtalen kan fiskereglene på nedre norske del ikke være mindre restriktive enn reguleringene på grenselvstrekningen. Normalt sett har fiskereguleringene samme restriksjonsnivå på nedre norske del riksgrensestrekningen. Videre ligger det implisitt i avtalen at reguleringene skal ta hensyn til status for de enkelte bestandene i sidevassdragene, både i fisket på blandede bestander i hovedelva, og i sideelvfisket. Som det går fram over kan det i 2022 bli en situasjon der det åpnes for et fiske på bestander i hovedelva som forventes å ikke ha et høstingsverdig overskudd. Forvaltningen skal være forholdsmessig, slik at det i utgangspunktet bør tillates et fiske også i de helt norske sideelvene dersom det kan fiskes på de samme bestandene i hovedelva. Imidlertid baserer denne forholdsmessigheten seg på at det er et høstingsverdig overskudd. Departementet er derfor noe avventende til om det bør åpnes for et fiske i det hele tatt i de norske sideelvene, når dette fisket forventes å øke en overbeskatning som et hvert fiske i år antas å være.

Vi ber derfor høringsinstansene kommentere og komme med innspill på to ulike alternativer for fisket i sidevassdragene: alternativ 1 er å ikke åpne for laksefiske i noen av sidevassdragene, og alternativ 2 er forslaget fra TF om et begrenset fiske i Kárášjohka og lešjohka med faststående redskaper fra 4. til 13. juli, og med stang i navngitte sidevassdrag fra 7. til 17. juli.

På bakgrunn av fellesforslaget fra TF og Tana fiskeområde på finsk side, og begrunnet med ønsket om å bevare kunnskapen og tradisjonene knyttet til laksefisket i Tanavassdraget, har KLD og det finske jord- og skogbruksdepartementet blitt enige om å foreslå å åpne for et begrenset kulturbetinget fiske på Tanavassdragets grenseelvtrekning i 2022. Fisket skal foregå over en periode på to uker mellom 4. juli og 13. juli. Fisketiden i denne perioden er 2 døgn i uka for stengsel (inntil 4 døgn totalt) og 1 døgn i uka for settegarn (inntil 2 døgn). For nedre norske del av Tanavassdraget foreslås tilsvarende fisketid.

Ved å kun tillate et begrenset kulturbetinget fiske med stengsel og stångarn vil den tradisjonelle kunnskapen bevares samtidig som en begrenser overfisket ved å ikke gi adgang til fiske med stang. Kunnskapen rundt stangfisket er ikke truet på samme måte, og vil i noen grad videreføres gjennom fisket etter andre arter enn laks og sjørøye.

3. Fisket etter andre arter enn laks og sjørøye

Fisket etter predatorer

Det har i de siste årene blitt større fokus på i hvilken grad predasjon på laksesmolt fra gjedde og sjørøret har påvirket bestandssituasjonen. Gjennom predasjonsprosjektet og den etterfølgende rapporten som kom ut sommeren 2020 (Svenning m. fl.), ble det dokumentert at gjedde beiter på eldre laksunger og smolt, spesielt i de øvre sidevassdragene, men også i selve Tana. Predasjon på disse livsstadiene anses å være mer negativ fordi de helt eller delvis har overlevd ferskvannsfasen, og vil dermed være nærmere å overleve fram til sjøoppholdet.

Det er allerede flere andre prosjekter på gjedde som er satt i gang. Det ble blant annet gjennomført et omfattende kartleggingsprosjekt i både 2020 og 2021 der det i 2021 ble tatt ut 1500 gjedder og 300 sjørøret. Fangstrapportene fra prosjektet har gitt et bedre bilde av forekomsten av ulike fiskearter i vassdraget. Det har også over flere år blitt gjennomført prøvefiske etter gjedde i lešjohka ved hjelp av erfarne gjeddefiskere anbefalt av TF. I tillegg til kartleggingsprosjektene gjennomfører NINA en studie av gjeddebestandene i vassdraget med vekt på lešjohka.

Noen av endringene som foreslås for fisket etter andre arter, har utgangspunkt i erfaringer fra disse prosjektene.

Fiske etter andre arter enn laks og sjørøye

I forhandlingene mellom Norge og Finland i tråd med Tanaavtalens artikkel 6 og 7 har forslag til endringer av regelverket knyttet til fiske blitt diskutert. TF har kommet med flere forslag til

endringer av tekniske bestemmelser vedrørende fiske etter andre arter enn laks. De endringene i reglene for fiske etter andre arter enn laks og sjørøye som foreslås her er i hovedsak utarbeidet av TF i samarbeid med representanter fra rettighetshaverne på finsk side.

For tilreisende fiskere vil man fortsatt tilby et døgnkort for stangfiske med lettere utstyr. Her er det noen mindre endringer fra i fjor, blant annet vil man på dette kortet kunne fiske med lett fluestang inntil klasse 6. Fisketiden er 15. juni til 31. juli. Fiskedøgnet vil starte kl. 18 og ende neste dag kl. 18, med fredningstid mellom kl. 22 og kl. 07 i juni og juli, og mellom kl. 18 og kl. 07 i august.

Videre foreslås også en utvidet adgang for fastboende til å fiske etter andre arter enn laks og sjørøye. I tillegg til garnfisket fra isgangen til 15. juni, foreslås det å åpne for fiske med småmaskede garn i august mellom utløpet av Leavvajohka til Ráidenjárga, dvs. samløpet mellom Kárášjohka og Anárjohka. I Anárjohka og Skiehččanjohka foreslår TF å korte ned fisketiden fra fjorårets 31. august til 20. august. Det er sett at laksen i disse områdene blir mer aktiv mot slutten av august når gytetiden nærmer seg, og får en økt risiko til å gå seg fast i småmaskede garn.

Fra lokalt hold har det vært et ønske om å utvide garndybden og maskevidden på garnene, slik at hver enkelt fisker kan fiske med garn som er tilpasset det området vedkommende fisker i. Det foreslås derfor at det åpnes for fiske med garn inntil 3 meter dybde og maskevidde 29 mm – 40 mm. Høyden på garnet skal tilpasses vanddybden for å få tilstrekkelig spenn i garnet og dermed minimere risikoen for bifangst av laks.

Fra tid til annen har det vært en diskusjon om også lokalt bosatte fiskere uten laksebrev (fiskeberettigede etter Tanaloven § 5) skal kunne fiske etter andre arter med småmaskede garn. Tanaloven § 4 slår klart fast at det er de *fiskeberettigete* (laksebreveiere) som "har rett til å fiske etter alle fiskeslag og med alle tillatte fiskeredskaper i de lakseførende delene av Tanavassdraget". TF har for denne sesongen foreslått at alle lokale skal kunne fiske med garn etter andre arter, begrunnet med at det er relativt få laksebreveiere som deltar i dette fisket. Departementet er usikker på om det vil være riktig å gå inn for en slik praksis, jf. ordlyden i Tanaloven og tidligere rettsaker om fiskeretten. Vi ber høringsinstansene være spesielt oppmerksom på dette, og oppfordrer til å sende inn innspill.

For fastboendes stangfiske etter andre arter, er det ønsket tydeligere redskapsbegrensninger for ytterligere å redusere risikoen for bifangst av laks. Det foreslås at fastboende kan fiske med stang inntil utstyrsklasse 6, med flue, eller sluk. Det skal benyttes ordinære kroker mellom størrelse 6 og 8, og maksimal fortomstørrelse er 0,20 mm. I nedre norske del og sidevassdragene foreslår TF at maksimal slukvekt er 10 gram. Fjorårets regel om at krokene skulle være uten mothaker foreslås opphevet.

I tillegg foreslås det at fastboende kan benytte båt i sitt fiske. Tilreisende fiskere kan bare fiske fra strand. Det foreslås også å innføre nattfredning for alle fiskere i fisket etter andre arter.

Et annet forslag er å innføre fredningssoner i flere strykpartier, både i grenseelvdelen og i nedre norske del av vassdraget. De foreslåtte områder er populære områder for laksefiske.

I disse sonene vil det ikke bli tillatt å fiske med stang i 2022. Forslaget er fremmet av TF og har som formål å begrense risikoen for bifangst av atlantisk laks. Slike soner vil også gjøre det enklere for oppsynet å kontrollere områder hvor det tidligere har foregått laksefiske i stort omfang. To av sonene foreslås på tvers av hovedelva (sone 1 og 3), og i tillegg foreslår TF en sone fra norsk strand og ut til djupålen (sone 2). Finland har ikke ønsket å innføre fredningssone i dette området for sone 2 fra finsk strand. På grenseelvestrekningen foreslås det derfor følgende områder som fredningssoner:

- 1) Fra Nedre Storfossen til Bildam og på tvers av elveløpet
- 2) Fra Galbajohka til Veahččajohtjálbmi og ut til djupålen på norsk side
- 3) Fra Borsejohka til Leavvajoht jálbmi, på tvers av elveløpet.

I nedre norske del av vassdraget foreslås følgende områder som fredningssoner:

- 1) Skiippaguurastryket (Guivvašguoika)
- 2) Seidastryket (Seiddáguoika)

I de norske sidevassdragene kan TF fastsette nærmere bestemmelser om fredningssoner for stangfisket.

Nærmere om forslaget som gjelder nedre norske del

Til tross for at det ikke var åpnet for laksefiske i 2021, ble sjørretfisket i munningsområdet gjennomført relativt likt det som tidligere har vært vanlig. Det ble imidlertid bestemt at fiskerne i hele vassdraget ikke kunne fiske med ordinære kroker, da mothakene måtte tas bort eller klemmes for å lettere kunne sette ut bifangst av laks. Dette var det uttrykt spesielt misnøye med for sjørretfisket i Tanamunningen, fordi det i dette området er svært lite sannsynlig å få laks på kroken.

I år foreslås det å utvide området for fiske etter sjørret. Tidligere har dette fisket foregått fra grensen mellom elv og sjø og til Langnes. Etter innspill fra TF foreslår departementet å utvide området slik at sjørretfiske kan foregå opp til bekken Biehtárjohka på Beddarinesset.

Fisket etter sjørret i munningen vil kunne gi et fisketilbud for lokale fiskere, og eventuelt også et sportsfisketilbud for tilreisende fiskere. Fisket kan foregå fra båt, og bør i utgangspunktet utøves med lett fiskeutstyr som minimerer risikoen for bifangst av laks. Departementet foreslår at TF i § 6 gis en utvidet hjemmel for å kunne legge særskilt til rette for at beskatningen av sjørret opprettholdes. Vi understreker at det må tas hensyn til at fiskereguleringene spesielt i og ved Tanamunningen har vært innrettet med tanke på å spare utvandrende laksesmolt (fisket etter sjørret i Tanamunningen ble åpnet først fra 15. juli under den gamle Tanaavtalen fra 1989).

4. Forslag til endringer i forskrift 11. mai 2017 nr. 557 om fiske på Tanavassdragets grenseelvestrekning

§ 2 Fiskekort

Siden det for 2022 foreslås å åpnes for et svært begrenset fiske, må det også åpnes for dette i bestemmelsen om generelt fiskekort for lokale fiskere i § 2. Det foreslås derfor at fjorårets presisering om at kortet ikke gjelder fiske etter laks og sjørøye, tas bort.

§ 4 Antall og fordeling av fiskekort for tilreisende fiskere

Det maksimale antall strandfiskekort per fiskesesong er 6000 fiskedøgn.

§ 5 Tillatte fiskeredskaper

I denne bestemmelsen settes inn et nytt første ledd, hvor det åpnes for fiske med stengsel og settegarn etter laks og sjørørret.

I tillegg foreslås en presisering for det utstyr som fastboende kan bruke i sitt stangfiske etter andre arter enn laks og sjørøye. Dette tas inn i annet ledd nr. 2, og det gjøres unntak fra tredje ledd slik at disse kravene gjelder begge typer fiskerettshavere.

§ 7 Fiskesesong for stang og håndsnøre

For lokale fiskere utvides fiskesesongen etter andre arter enn laks og sjørøye med ti dager, slik at denne starter 1. juni. Det innføres nattfredning også for fastboende mellom kl. 22 og kl. 07 i juni og juli, og mellom kl. 18 og 07. i august.

For tilreisende fiskere blir denne sesongen tilnærmet lik fjorårets sesong, med start 15. juni og stans 31. juli.

§ 8 Båtfiske og strandfiske for tilreisende fiskere

Med innføring av nattfredning vil fiskedøgnet bli noe endret. Fiskedøgnet starter kl. 18 og slutter neste dag kl. 18. Det foreslås nattfredning mellom kl. 22 og kl. 07.

§ 10 Tillatt agn for tilreisende fiskere i strandfisket

Redskapskravene for tilreisendes stangfiske forblir tilnærmet like som i 2021, men det foreslås å åpne for å bruke fluefiskeutstyr inntil klasse 6.

§ 11 Forbudsområder for stangfiske

I tillegg til de etablerte forbudsområdene ved sideelvmunningene foreslås det 3 forbudssoner i grenselvstrekningen hvor det ikke er tillatt å fiske i 2022:

- 1) Fra Nedre Storfossen til Bildam og på tvers av elveløpet
- 2) Fra Galbajohka til Veahččajohtjálbmi fra norsk strand og ut til djupålen
- 3) Fra Borsejohka til Leavvajoht jálbmi, på tvers av elveløpet

§ 12 Fisketid for drivgarn

Det foreslås å ikke åpne for fiske med drivgarn i 2022, og bestemmelsen fra i fjor blir stående med endret årstall.

§ 13 Fisketid for settegarn etter laks, sjørørret og sjørøye

Forslaget er å åpne for et begrenset fiske med settegarn etter laks, sjørørret og sjørøye i 2022. Formålet er å ivareta kunnskapen om det tradisjonelle samiske fisket. Av hensyn til

den svært dårlige statusen til laksebestandene, blir det bare åpnet for fiske med settegarn ett døgn per uke i to uker. Fisketid er mandag kl. 18 til tirsdag kl. 18, fra 4. juli til 13. juli.

§ 14 Fisketid for stengsel

For å ivareta kunnskapen om det tradisjonelle samiske fisket blir det åpnet for et svært begrenset fiske med stengsel i 2022. Det foreslås å åpne for stengselsfiske to døgn per uke i to uker. Fisketid vil være mandag kl. 18 til onsdag kl. 18, fra 4. juli til 13. juli.

§ 16 Fisketid for garnfiske etter andre arter enn laks og sjørøye

Det foreslås å opprettholde fisket i begynnelsen av sesongen – fra isgangen til 15. juni. I tillegg foreslås å åpne for en ny periode i august mellom Leavvajohka og Ráidenjarga. I denne perioden vil fisket være åpent mellom 1. og 20. august. I Anárjohka har fisket tidligere vart fra isgangen til 31. august. Det foreslås nå å korte ned fisketiden i august, slik at fisket etter andre arter avsluttes 20. august også her.

§ 17 Fiske fra båt

Det foreslås å åpne for at fastboende fiskere kan fiske fra båt i 2022.

§ 24 Garnredskaper for fiske etter andre fiskearter enn laks og sjørøye

I denne bestemmelsen foreslås å åpne for fiske etter andre arter med en videre kategori av garn. Det foreslås at garn med inntil 3 meter dybde kan benyttes, og at maskevidden skal være mellom 29 mm og 40 mm.

§ 28 Minstemål og gjenutsetting

I denne bestemmelsen foreslås tatt inn en presisering om at laks og sjørøye som er fisket på stang skal gjenutsettes. Dette følger av at det ikke åpnes for laksefiske med stang i 2022.

§ 29 Fangstoppgave

I denne bestemmelsen gjøres ingen substansielle endringer. Rapportering av laks og andre arter fortsetter som tidligere, men tidspunktene for rapportering oppdateres.

5. Forslag til endringer i forskrift 11. mai 2017 nr. 558 om fiske i Tanavassdragets nedre norske del

§ 2 Fiskekort

Det foreslås å åpne for et begrenset laksefiske for fiskeberettigete også i nedre norske del av vassdraget. Dette må også fremkomme i bestemmelsen om sesongkort for fiskeberettigete. Fjorårets presisering om at kortet ikke gjelder fiske etter laks og sjørøye, tas derfor ut.

I tredje avsnitt tas inn en presisering av det området hvor sjørøretfisket kan foregå fra båt. Dette blir foreslått utvidet slik at sjørøretfisket kan foregå fra grensen mellom elv og sjø og til Beddarinesset, ved utløpet av Biehtárjohka.

§ 4 Tillatte fiskeredskaper

I denne bestemmelsen settes inn et nytt første ledd for å åpne for fiske etter laks med stengsel og settegarn. I tillegg foreslås det å åpne for at også rettighetshavere etter Tanaloven § 5 kan fiske med garn etter andre arter. Departementet understreker at det er viktig med tilbakemelding fra høringsinstansene på hvorvidt en slik åpning er ønskelig.

§ 6 Fiskesesong for stang og håndsnøre

Det foreslås å utvide perioden for fisket etter andre arter enn laks og sjørøye, fra isgangen til 31. august. For tilreisende fiskere vil fiskesesongen starte 15. juni. Sjørøretfisket mellom munningen og utløpet av Biehtárjohka (Beddarinesset) starter 23. juni.

Det foreslås nattfredning for alle fiskere. I juni og juli skal fisket oppholde mellom kl. 22 og kl. 07 hvert døgn, og i august skal fisket oppholde mellom kl. 18 og kl. 07 hvert døgn.

§ 7 Agn og krokredskap ved stangfiske

Denne bestemmelsen angir begrensninger på det utstyret som kan brukes for stangfisket etter andre arter enn laks og sjørøye. Her foreslås det at tilreisendes fiske etter andre arter kan foregå med fiskeutstyr inntil klasse 6, og at det kan brukes harr- og ørretfluer med krokstørrelse inntil nr. 10.

For fisket etter sjørøret foreslås det en presisering om at det kan brukes fluer, sluk eller wobblers tilpasset sjørøretfiske. Videre foreslås det at lokale fiskere kan bruke én sluk eller flue per stang i båtfisket og at det settes en begrensning på sluk på inntil 10 gram med ordinære kroker mellom størrelse nr. 6 og 8.

§ 8 Forbudsområder for stangfiske

På lik linje som i grenseelvtrekningen foreslås det å innføre forbudssoner for stangfiske i strykpartier. Formålet med disse er også her å begrense bifangst av laks. TF har foreslått slike soner i områdene Skiippagurrastryket (Guivvašguoika) og Seaiddáguoika (Seidastryket). I disse sonene vil stangfiske fra både båt og strand være forbudt.

§ 10 Fisketid for drivgarn

Det foreslås ikke å åpne for drivgarnsfiske i 2022, og bestemmelsen endres kun for å oppdatere årstallet.

§ 11 Fisketid for stengsel

Som i grenseelvtrekningen foreslås det å åpne for et begrenset fiske for å sikre kunnskapen om det tradisjonelle samiske fisket. Fiskesesong og -tider vil være tilsvarende som for grenseelven.

§ 12 Fisketid for fiske med settegarn etter laks og sjørøret

Det foreslås også å åpne for et begrenset fiske med settegarn etter laks og sjørøret, med tilsvarende fisketid som på grenseelvtrekningen.

§ 13 Fisketid med settegarn for andre arter enn laks og sjørøye

Også i nedre norske del av vassdraget foreslås det å utvide garnfisket etter andre arter enn laks og sjørøret. I tillegg til en periode mellom isgangen og 15. juni, åpnes det for fiske mellom 1. og 20. august.

§ 14 Fiske fra båt

For fastboende åpnes det for stangfiske fra båt etter andre arter enn laks og sjørøye. Første punktum i bestemmelsen endres for å tydeliggjøre dette. For sjørøretfisket fra grensen mellom elv og sjø til Beddarinesset, ved utløpet av Biehtárjohka, er stangfisket fra båt tillatt også for tilreisende fiskere.

§ 22 Garnredskaper til fiske etter andre arter enn laks og sjørøye

Det foreslås noen endringer i kravene til småmaskede garn som brukes i garnfisket etter andre arter enn laks og sjørøye. Blant annet kan man bruke garn med maskevidde mellom 29 mm og 40 mm, og inntil 3 meter dybde. Dette vil gi den enkelte fisker større fleksibilitet i valg av redskap og mulighet til å bruke redskaper som er bedre tilpasset forholdene i sitt fiskeområde.

§ 26 Minstemål og gjenutsetting

Det foreslås mindre endringer i denne bestemmelsen for å åpne for laksefiske med stengsel og settegarn. Det presiseres derfor at laks og sjørøye som er fanget med stang må gjenutsettes.

§ 27 Fangstoppgave

Bestemmelsen oppdateres for å stemme overens med uketall i 2022. Dato tas ut for å unngå årlige endringer av bestemmelsen. I 2021 ble det tatt inn et krav om å rapportere fangst av andre arter enn laks og sjørøye, og dette kravet videreføres også i 2022.

6. Forslag til endringer i forskrift 11. mai 2017 nr. 559 om fiske i norske sidevassdrag til Tanaelva, Anárjohka og Skiehččanjohka

§ 2 Fiskekort

Alternativ 1: det gjøres kun små endringer i denne bestemmelsen, og det åpnes ikke for laksefiske i sidevassdragene. Bare årstallene endres, og det åpnes for stangfiske fra båt for fastboende fiskere.

Alternativ 2: det foreslås tilsvarende endring som for tilsvarende bestemmelse i grenseelvestrekningen og nedre norske del, slik at man ikke lenger utelukker fisket etter laks og sjørøye for de fiskeberettigete. I tillegg er det foreslått å åpne for et begrenset stangfiske for rettighetshavere i utvalgte sidevassdrag, og bestemmelsens nr. 2 endres dermed tilsvarende.

§ 4 Tillatte fiskeredskaper

Alternativ 1: det gjøres ingen endringer i denne bestemmelsen.

Alternativ 2: settegarn, stengsel og stang foreslås som lovlige redskaper for fiske etter laks, sjørørret og sjørøye. De tillatte redskapene for fiske etter andre arter forblir de samme, men fjorårets krav om kroker uten mothaker erstattes av et generelt krav om å følge de begrensninger som legges på snøre, vekt og krokstørrelse.

§ 7 Fisketider for fiske med stang og håndsnøre

Alternativ 1: det foreslås ingen endringer i denne bestemmelsen, annet enn å åpne for at fastboende kan fiske med stang etter andre arter fra *isgangen* til 10. august.

Alternativ 2: det foreslås å åpne for et begrenset stangfiske etter smålaks (diddi) i Máskejohka, Buolbmátjohka, Leavvajohka, Baišjohka og Váljohka rundt midten av juli. Det er bare rettighetshavere jf. Tanaloven § 4 og 5 som får mulighet til å fiske, og TF vil sette nærmere begrensninger for fisket.

§ 9 Fisketid for fiske med stengsel og settegarn etter laks og sjørørret i Kárášjohka og lešjohka

Alternativ 1: det foreslås ingen endringer i denne bestemmelsen, kun årstallet endres.

Alternativ 2: det foreslås å åpne for et begrenset laksefiske med settegarn og stengsel.

Fiskesesong og -tider vil bli tilsvarende som for grenseelvestrekningen og nedre norske del av vassdraget.

§ 11 Fisketider for andre arter enn laks og sjørøye

Også her foreslås det mindre endringer i fisketidene for garnfisket etter andre arter enn laks og sjørøye. Fisket mellom isgangen og 10. juni fortsetter. Fisket i Kárášjohka nedenfor Bávttajohka munning og i lešjohka fortsetter, men på bakgrunn av lokale innspill foreslås det at fisket avsluttes 10. august. Videre foreslås det å åpne for et garnfiske etter andre arter i Válljohka mellom 1. og 20. august.

§ 16 Garnredskaper til fiske etter andre fiskearter enn laks, og sjørøye

I denne bestemmelsen foreslås mindre endringer i kravene til småmaskete garn som kan benyttes i fisket etter andre arter enn laks og sjørøye. Det foreslås å tillate garn med 4 meter dybde og maskevidde mellom 29-45 mm.

§ 22 Minstemål og gjenutsetting

Det foreslås også her mindre endringer for å åpne for laksefiske med stengsel og settegarn. Det presiseres derfor at laks og sjørøye som er fanget med stang må gjenutsettes. Det tas forbehold om at denne bestemmelsen endres dersom det åpnes for laksefiske med stang i utvalgte sidevassdrag.

§ 23 Fangstoppgave

Denne bestemmelsen oppdateres for å stemme overens med uketall i 2022. Dato tas også her ut for å unngå årlige endringer av bestemmelsen. I 2021 ble det tatt inn et krav om å rapportere fangst av andre arter enn laks og sjørøye, og dette kravet videreføres og så i 2022.

7. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslagene vil medføre et fortsatt inntektstap for Tanavassdragets fiskeforvaltning. TF får hele sin inntekt fra salg av fiskekort. Når det ikke åpnes for et turistfiske etter laks i vassdraget i 2022, vil dette få konsekvenser for TFs inntektsgrunnlag. Salg av fiskekort for fiske etter andre arter vil forhåpentligvis gi noe inntekt, men vil ikke kunne erstatte inntektene fra laksefisket. Inntektstapet vil bli forsøkt dekt inn på andre måter.

Forslagene vil gi TF et utvidet ansvar for administrasjon og forvaltning av fisket etter andre arter, og for å vurdere og forvalte laksefisket i sidevassdragene. Dette vil kreve mer saksbehandling og administrativt arbeid, men er samtidig noe TF selv har ønsket å påta seg.

Det vil også være behov for et fortsatt styrket oppsyn i vassdraget for å kontrollere at de nye reglene overholdes og praktiseres på riktig måte. Statens naturoppsyn bidro i 2021 med å intensivere innsatsen til fiskeoppsynet i Tanavassdraget. SNO er også i 2022 forberedt på å ta en betydelig del av oppsynsansvaret i vassdraget.